

catechismum didicerint; frustra enim speraretur ut illum postea addicerent. Ad summum admitti poterunt pro una vice, persoluto primo anno in classe superiori, dum (nisi alia, ut supra *n. 151*, esset Dioecesis consuetudo) admittentur absolute in fine secundi anni (Cf. Bened. XIV Const. *Etsi minime*). Attamen, si iam adolescere inciperent (nec quidquam melius sperari posset) admittendi essent ad communionem, etsi adhuc catechismum non bene didicissent. Certe non ultra an. 14 differendum. Frassinetti (*Man. n. 335*). 2° Uno anno priusquam ad communionem admittantur, expedit admonere illos ut in talem finem frequentia maiori (v. g. bis in mense) ad confessionem accedant. 3° Duabus vel tribus hebdomadis ante primam communionem quotidie ad Ecclesiam vocentur, et speciatim instruantur circa ea quae ad hoc sacramentum spectant. 4° Triduo proxime praecedenti curet parochus ut exercitia spiritualia eis suppeditentur, cum exhortatione ut non iam consuetam, sed generalem confessionem peragant, nullum grave peccatum ex verecundia reticendo. 5° Expedit ut confessarius non eiusdem loci eorum confessiones audiat. 6° Non expedit ut moneantur de venia petenda genitoribus. 7° Sacra functio cum pompa (quantum poterit) peragatur. 8° Curandum ut eidem functioni puerorum genitores intersint, qui ferventissime adhortandi sunt ut illos a periculis custodiant. 9° Denique pro memoria diei adeo sollemnis (qui expedit ut sit festivus etiam in familia) munusculum pueris dare convenit.

169. *Quomodo parochus, antequam adolescentuli catechismum frequentare cessent, consulet perseverantiae, eosque, quantum fieri poterit, in tuto collocabit?* Duo sunt necessaria.

Primum quod non iam perfructorie una vel altera vice, sed modo qui magnam impressionem faciat, loquatur cum illis de necessitate perseverandi et ducendi totam vitam in timore Dei, simulque de tentationibus et periculis evitandis, atque de mediis adhibendis ut salutem aeternam

assequi valeant. Die autem primae communionis, vividissime haec illis illorumque genitoribus repetantur.

Secundum est quod, si in loco adsit (vel fundari possit) aliquod institutum vel aliqua pia unio, quae iuvenibus maiorem securitatem suppeditet, parochus curet ut eidem nomen dent. Sed de re ista paullo infra sermo redibit.

Appendix

De quibusdam aliis in doctrina christiana edocendis, et speciatim de surdo-mutis.

170. *Potestne contingere quod parochus teneatur docere vel examinare in particulari alios quoque praeter pueros?* Affirmative; scilicet 1° sponso ante matrimonii publicationes; 2° poenitentes de quibus animadvertat vel dubitet quod necessaria ignorent; 3° si in paroecia adesset aliquis, qui ex una parte ad Ecclesiam nunquam venire posset, et ex alia instructione indigeret, eamque a parochi suo libenter excepturus esset. Cf. Bened. XIV Const. *Etsi minime*; S. Lig. (*Hom. ap. VII 35*), D' Annib. (*III 519*), Lehmkuhl, Croix etc.

171. *Quid de surdo-mutis?* Surdo-mutus ex una parte est doli capax, et quidem probabiliter peccato mortali gratiam Dei amittere potest; et ex alia maximum subit periculum, ne divinae revelationis ideâ, et proinde fide actuali et iustificatione post culpam, perpetuo careat. Facile quidem actus religionis exercebit et fortasse magnae devotionis signa dabit; sed maxime verendum est, ne rerum sacrarum sensum non percipiat, et ex mero imitationis instinctu omnia peragat. Quidam surdo-mutus credebatur crucifixum esse facinorosum ob sua delicta ita punitum! Curabit itaque parochus ut surdo-mutus iuxta modernas methodos verba scripta intelligat; sic enim ope scripturae tuto et sufficienter de omnibus rebus fidei et religionis

intrui poterit. Si autem id fieri nequeat, tunc curabit ut a matre (quae forsitan aliis omnibus aptior erit) instruat, attamen sub sua directione, et (saltem identidem) se praesente. Instructio autem dabitur ope gestuum et imaginum, modo sequenti. Imprimis dabitur surdo-muto aliqua idea Dei, ope imaginis SS. mae Trinitatis (in qua tamen Filius non repraesentetur ut crucifixus; quae idea opportunius dabitur ei postea). Dein curandum ut intelligat aliquo modo non solum tres illas Personas esse unum Deum, sed etiam Deum creasse coelum et terram (deserviet imago Aeterni Patris exequentis creationem, indicando quod omnia ab illo facta fuerunt). Postea ei significabitur Deum esse infinite bonum, hominum amantissimum, sapientissimum et veracissimum. Dein dabitur ei idea Dei loquentis cum hominibus et dicentis 1° Bonum esse faciendum, et malum (v. g. furtum, homicidium, mendacium etc.) esse vitandum. 2° adesse paradisum (seu locum delitiosissimum in coelo) pro bonis; et infernum (seu locum ignis et tormentorum sub terra) pro malis. 3° Filium Dei descendisse in Mariam Virginem, et ex ea natum fuisse etc., ut tandem moreretur in cruce ad paradisum nobis aperiendum (Deserviunt imagines, quae nativitatem, miracula, passionem, mortem, resurrectionem et ascensionem D. N. I. Christi, atque iterum SS. mam Trinitatem, repraesentant, curando ut surdo-mutus semper intelligat Christum esse Deum). 4° Deum condonare nobis peccata, si ea detestemur eaque amplius committere non velimus, atque sacerdoti confiteamur. 5° Dominum N. I. C. esse in hostia consecrata.

Supposita hac instructione, surdo-mutus non solum absolvi poterit (saltem sub conditione) toties quoties sua peccata confitebitur; sed etiam ad Communionem poterit admitti; et, uno verbo, non erit cur ab aliis christifidelibus distinguatur. Cf. Roetti, *Del Vecchio* (I. 285), et Frassinetti (*Man. in fin.*).

ARTICULUS II.

De cura iuventutis.

172. *Debentne parochi specialem iuvenum curam habere?* Loquendo (apud nos) de masculis in civitatibus et oppidis (et alicubi etiam ruri), affirmative. Patet enim ab experientia quod adolescentuli (masculi), postquam ab primam Communionem admissi fuerint, maxima ex parte Ecclesiam et actus religiosos deserunt et iam vix duo vel tres pro centum Missam diebus festis audire et praecepto paschali satisfacere pergunt. Fere omnes rationalistae, materialistae, athei evadunt, et sic amissa fide, vitiis quoque quaqua-versus habenas solvunt. Plurimi insuper sectis massonicis, vel socialisticis, vel anarchicis nomen dant. Plures denique nedum totalem in vita et in morte apostasiam profitentur, sed etiam alios in eandem ruinam conicere satagunt, et contra religionem odio acerrimo aestuantes quidquid mali eidem inferri nituntur. Homines huiusce generis evadent vel patres-familias, vel rectores officinarum et opificiorum, vel divites multas sub se familias habentes, vel magistri, vel professores in Universitatibus, vel scriptores diariorum, vel dominationem exercentes sive in Municipiis, sive in Locis Piis, sive in Exercitu, sive in Gabernio. Sic autem malum ex iisdem proventarum quis aestimare poterit? Agitur profecto de malo adeo magno, ut si aliquo medio satis facili ei occurrere possit, utique erit adhibendum. Sed medium huiusmodi non deest, et de illo egi in opusculo nuper in lucem edito, cui titulus: *De iuventute ab hodierna incredulitate praeservanda*. In illo diffuso sermone de re ista egi; sed hic breviter puncta principalia expono, et sic dico.

173. I. Si in loco iam adesset Opera, quae appellatur *Praeservationis fidei*, et proinde adessent *Consilia dire-*